

Sadržaj

Proklamacija centrista	xvi
Uvod	xvii
Za studente: ekonomija i internet	xxiii

PRVI DIO OSNOVNI KONCEPTI

Prvo poglavlje	
Središnji koncepti ekonomije	3
A. Zašto proučavati ekonomiju?	3
Kome zvono zvonu ● Oskudnost i učinkovitost: srodne ekonomske teme 3 ● Definicija ekonomije ● Mikroekonomija i makroekonomija ● Logika ekonomije 5 ● Hladne glave na usluzi toplim srcima 6 ●	
B. Tri problema ekonomske organizacije	7
Tržišna, naredbodavna i mješovita gospodarstva 8 ●	
C. Tehnološke mogućnosti društva	8
Inputi i proizvodi 9 ● Granica proizvodnih mogućnosti 9 ● Primjena GPM-a na izbore društva ● Oportunitetni troškovi ● Učinkovitost ●	
Sažetak 15 ● Pojmovi za ponavljanje 15 ● Dodatna literatura i internetske stranice 16 ● Pitanja za raspravu ●	
Dodatak I	
Kako čitati dijagrame	18
Granica proizvodnih mogućnosti 18 ● Dijagram proizvodnih mogućnosti ● Glatka krivulja ● Nagibi i linije ● Nagib krivulje ● Nagib kao granična vrijednost ● Pomaci krivulja i kretanje duž krivulje ● Neki posebni dijagrami ●	
Sažetak dodatka 23 ● Pojmovi za ponavljanje 23 ● Pitanja za raspravu 24 ●	

Drugo poglavlje	
Moderno mješovito gospodarstvo	25
A. Tržišni mehanizam	26
Ekonomski red, a ne kaos ● Kako tržišta rješavaju tri ekonomska problema ● Dualno kraljevstvo ● Prikaz cijena i tržišta ● Nevidljiva ruka ●	
B. Trgovina, novac i kapital	30
Trgovina, specijalizacija i podjela rada 31 ● Novac: mazivo razmjene 33 ● Kapital 33 ● Kapital i privatno vlasništvo ●	
C. Vidljiva ruka države	34
Učinkovitost 35 ● Nesavršena konkurencija ● Eksternalije ● Javna dobra ● Pravednost 38 ● Makroekonomski rast i stabilnost 39 ● Rast socijalne države 40 ● Prazni hod konzervativaca ● Mješovito gospodarstvo danas ●	
Sažetak 41 ● Pojmovi za ponavljanje 42 ● Dodatna literatura i internetske stranice 43 ● Pitanja za raspravu 43 ●	
Treće poglavlje	
Osnovni elementi ponude i potražnje	45
A. Tablica potražnje	46
Krivulja potražnje 47 ● Tržišna potražnja ● Sile u pozadini krivulje potražnje ● Pomaci potražnje ●	
B. Tablica ponude	51
Krivulja ponude 51 ● Sile u pozadini krivulje ponude ● Pomaci ponude ●	
C. Ravnoteža ponude i potražnje	53
Ravnoteža s krivuljama ponude i potražnje 54 ● Učinci pomaka ponude ili potražnje ● Interpretiranje promjena cijena i količina ● Ponuda, potražnja i imigracija ● Racioniranje putem cijena 59 ●	
Sažetak 60 ● Pojmovi za ponavljanje 61 ● Dodatna literatura i internetske stranice 61 ● Pitanja za raspravu 61 ●	

DRUGI DIO
MIKROEKONOMIJA: PONUDA, POTRAŽNJA I
TRŽIŠTA PROIZVODA
63

Četvrto poglavlje**Ponuda i potražnja: elastičnost i primjene 65****A. Cjenovna elastičnost potražnje i ponude 65**

Cjenovna elastičnost potražnje 65 ● Izračunavanje elastičnosti ● Cjenovna elastičnost na dijagramima ● Skraćeni način izračunavanja elastičnosti ● Matematički izračun koeficijenta elastičnosti ● Elastičnost nije isto što i nagib ● **Elastičnost i prihod 70** ● Paradoks obilne žetve ● **Cjenovna elastičnost ponude 72** ●

B. Primjene na glavna ekonomska pitanja 73

Ekonomija poljoprivrede 73 ● Dugoročno relativno opadanje poljoprivrede ● **Utjecaj poreza na cijenu i količinu 75** ● Minimalni pragovi i maksimalni plafoni 77 ● Kontroverza minimalnih nadnica ● Kontrole cijena energenata ● Racioniranje putem „redova”, kupona ili novca?

Sažetak 81 ● **Pojmovi za ponavljanje 82** ● **Dodatna literatura i internetske stranice 82** ● **Pitanja za raspravu 82** ●

Peto poglavlje**Potražnja i ponašanje potrošača 84**

Izbor i teorija korisnosti 84 ● Granična korisnost i zakon opadajuće granične korisnosti ● Numerički primjer ● **Izvođenje krivulja potražnje 87** ● Načelo jednakograničnosti ● Zašto su krivulje potražnje opadajuće ● Dokolica i optimalna raspodjela vremena ● Analitički razvoj teorije korisnosti ● **Alternativni pristup: efekt supstitucije i efekt dohotka 89** ● Efekt supstitucije ● Efekt dohotka ● **Od pojedinačne prema tržišnoj potražnji 91** ● Pomaci potražnje ● Supstituti i komplementarna dobra ● Empirijske procjene cjenovnih i dohodovnih elastičnosti ● **Ekonomija ovisnosti 94** ● **Paradoks vrijednosti 95** ● **Potrošačev višak 96** ● Primjene potrošačeva viška ●

Sažetak 98 ● **Pojmovi za ponavljanje 99** ● **Dodatna literatura i internetske stranice 99** ● **Pitanja za raspravu 99** ●

Dodatak 5**Geometrijska analiza potrošačeve ravnoteže 101**

Krivulja indiferencije 101 ● Zakon supstitucije ● Mapa indiferencija ● **Proračunski pravac ili proračunsko ograničenje 103** ● **Ravnotežni položaj tangente 104** ● **Promjene dohotka i cijena 104** ● Promjena dohotka ● Promjena jedne cijene ● **Izvođenje krivulje potražnje 105** ●

Sažetak dodatka 106 ● **Pojmovi za ponavljanje 106** ● **Pitanja za raspravu 106** ●

Šesto poglavlje**Proizvodnja i organizacija poslovanja 107****A. Teorija proizvodnje i granični proizvodi 107**

Osnovni koncepti 107 ● **Proizvodna funkcija proizvodnje** ● Ukupni, prosječni i granični proizvod ● Zakon opadajućih prinosa ● **Prinosi na obujam 111** ● **Kratki rok i dugi rok 112** ● **Tehnološka promjena 113** ● **Proizvodnost i funkcija agregatne potražnje 116** ● Proizvodnost ● Rast proizvodnosti iz ekonomija obujma i ekonomija obuhvata ● Empirijske procjene funkcije agregatne proizvodnje ●

B. Poslovne organizacije 118

Priroda poduzeća 118 ● **Velika, mala i izrazito mala poduzeća 119** ● Individualno vlasništvo ● Partnerstvo ● Korporacija ● Vlasništvo, kontrola i naknade menadžerima ●

Sažetak 123 ● **Pojmovi za ponavljanje 124** ● **Dodatna literatura i internetske stranice 124** ● **Pitanja za raspravu 124** ●

Sedmo poglavlje**Analiza troškova 126****A. Ekonomska analiza troškova 126**

Ukupni trošak: fiksni i varijabilni 126 ● Fiksni trošak ● Varijabilni trošak ● **Definicija graničnoga troška 127** ● **Prosječni trošak 127** ● Prosječni ili jedinični trošak ● Prosječni fiksni i varijabilni trošak ● Odnos prosječnog troška i graničnog troška ● **Veza između proizvodnje i troškova 132** ● Opadajući prinosi i krivulje troškova u obliku slova „U” ● **Izbori poduzeća o inputima 134** ● Granični proizvodi i pravilo najmanjega troška ●

B. Ekonomski troškovi i računovodstvo poduzeća 135

Izveštaj o dobiti ili račun dobiti i gubitka 135 ● **Bilanca stanja 136** ● Računovodstvene konvencije ● Financijske prijevare ●

C. Oportunitetni troškovi	139	Deveto poglavlje	
Oportunitetni trošak i tržišta 140 ●		Nesavršena konkurencija i monopol	169
Sažetak 141 ● Pojmovi za ponavljanje 142 ● Dodatna literatura i internetske stranice 142 ● Pitanja za raspravu 142 ●		A. Modeli nesavršene konkurencije	169
Dodatak 7		Definicija nesavršene konkurencije ● Oblici nesavršene konkurencije 171 ● Monopol ● Oligopol ● Monopolistička konkurencija ● Izvori tržišnih nesavršenosti 173 ● Troškovi i tržišna nesavršenost ● Prepreke ulasku	
Proizvodnja, teorija troškova i odluke poduzeća	144	B. Ponašanje monopola	177
Numerička funkcija proizvodnje 144 ● Zakon opadajućih prinosa 144 ● Najjeftinija kombinacija čimbenika za danu proizvodnju 145 ● Krivulje jednakog proizvoda ● Linije jednakoga troška ● Linije jednakoga proizvoda i najmanjega troška: tangenta najmanjega troška ● Uvjeti najmanjega troška ●		Pojam graničnoga prihoda 177 ● Cijena, količina i ukupni prihod ● Granični prihod i cijena ● Elastičnost i granični prihod ● Uvjeti maksimaliziranja dobiti 180 ● Monopolska ravnoteža na grafovima ● Savršena konkurencija kao ekstremni slučaj nesavršene konkurencije ● Princip graničnoga: bilo pa prošlo 183 ● Averzija prema gubitku i princip graničnoga ●	
Sažetak dodatka 147 ● Pojmovi za ponavljanje 148 ● Pitanja za raspravu 148 ●		Sažetak 184 ● Pojmovi za ponavljanje 185 ● Dodatna literatura i internetske stranice 185 ● Pitanja za raspravu 186 ●	
Osmo poglavlje		Deseto poglavlje	
Analiza tržišta savršene konkurencije	149	Konkurencija među nekolicinom	187
A. Ponuda poduzeća u uvjetima savršene konkurencije 149		A. Ponašanje nesavršenih konkurenata	187
Ponašanje poduzeća u uvjetima savršene konkurencije 149 ● Maksimalizacija dobiti ● Savršena konkurencija ● Ponuda u savršenoj konkurenciji, gdje je granični trošak jednak cijeni ● Ukupni troškovi i uvjet zatvaranja poduzeća ●		Mjere tržišne moći ● Priroda nesavršene konkurencije 189 ● Teorije nesavršene konkurencije 189 ● Tajni oligopol ● Monopolistička konkurencija ● Suparništvo među nekolicinom ● Cjenovna diskriminacija 193 ●	
B. Ponašanje ponude u uvjetima savršene konkurencije 154		B. Teorija igara	195
Zbrajanje krivulja ponude svih poduzeća da bi se dobila tržišna ponuda 154 ● Kratkoročna i dugoročna ravnoteža 155 ● Dugi rok za sektor u uvjetima savršene konkurencije ●		Razmišljanje o određivanju cijene ● Osnovni pojmovi 196 ● Igre, igre posvuda... ●	
C. Posebni slučajevi tržišta savršene konkurencije 157		C. Javne politike za borbu protiv tržišne moći	199
Opća pravila 157 ● Konstantni troškovi ● Rastući troškovi i opadajući prinosi ● Fiksna ponuda i ekonomska renta ● Unatrag povijena krivulja ponude ● Pomaci ponude ●		Ekonomski troškovi nesavršene konkurencije 199 ● Troškovi rastućih cijena i nedostatne proizvodnje ● Statički troškovi nesavršene konkurencije ● Javne politike u uvjetima nesavršene konkurencije ● Reguliranje ekonomske aktivnosti 201 ● Zašto regulirati neki sektor? ● Obuzdavanje tržišne moći ● Ispravljanje neuspjeha u informiranju ● Antitrustovski zakoni i ekonomija 203 ● Okvirne zakonske odredbe ● Osnovna pitanja antitrustovske politike: provođenje i struktura 204 ● Nezakonito ponašanje ● Struktura: je li veliko loše? ● Antitrustovski zakoni i učinkovitost ●	
D. Učinkovitost i pravednost tržišta savršene konkurencije	160	Sažetak 207 ● Pojmovi za ponavljanje 208 ● Dodatna literatura i internetske stranice 208 ● Pitanja za raspravu 209 ●	
Procjena tržišnoga mehanizma 160 ● Pojam učinkovitosti ● Učinkovitost ravnoteže u savršenoj konkurenciji ● Ravnoteža s mnogo potrošača i tržišta ● Granični trošak kao referentna točka za učinkovitost ● Ograničenja 163 ● Tržišni neuspjeh ● Dvapat hura za tržište, no ne i triput ●			
Sažetak 165 ● Pojmovi za ponavljanje 166 ● Dodatna literatura i internetske stranice 166 ● Pitanja za raspravu 166 ●			

Jedanaesto poglavlje	
Ekonomija neizvjesnosti	211
A. Ekonomija rizika i neizvjesnosti	211
Spekulacija: premještanje imovine ili dobara u prostoru i vremenu 212 • Arbitraža i geografski obrasci cijena • Spekulacija i ponašanje cijena u vremenu • Diverzifikacija rizika putem <i>hedginga</i> • Ekonomski utjecaji spekulacije • Rizik i neizvjesnost 215 •	
B. Ekonomija osiguranja	216
Tržišta kapitala i dijeljenje rizika • Tržišni neuspjesi u informiranju 217 • Moralni hazard i nepovoljna selekcija • Socijalno osiguranje • 218	
C. Zdravstvena skrb: problem koji neće nestati	219
Ekonomija medicinske skrbi 219 • Posebne ekonomske značajke sustava zdravstvene zaštite • Zdravstvena zaštita kao program socijalnog osiguranja • Racioniranje zdravstvene skrbi •	
D. Inovacije i informacije	221
Schumpeterova radikalna inovacija • Ekonomija informacija • Prava na intelektualno vlasništvo • Dvojba interneta •	
Sažetak 224 • Pojmovi za ponavljanje 225 • Dodatna literatura i internetske stranice 225 • Pitanja za raspravu 225 •	

TREĆI DIO

TRŽIŠTA FAKTORA PROIZVODNJE: RAD, ZEMLJA I KAPITAL 227

Dvanaesto poglavlje	
Kako tržišta određuju dohotke	229
A. Dohodak i bogatstvo	229
Dohodak 230 • Faktorski dohoci nasuprot osobnim dohocima • Uloga države • Bogatstvo 231 •	
B. Određivanje cijena <i>inputa</i> prema graničnoj proizvodnosti	232
Priroda potražnje za faktorima 233 • Potražnje za faktorima izvedene su potražnje • Potražnje za faktorima međuovisne su potražnje • Teorija raspodjele i prihod graničnoga proizvoda 235 • Prihod graničnoga proizvoda • Potražnja za faktorima proizvodnje 236 • Potražnja za faktorima za poduzeća koja maksimaliziraju dobit • Prihod graničnoga proizvoda i potražnja	

za faktorima • **Ponuda faktora proizvodnje 238** • **Određivanje cijena faktora pomoću ponude i potražnje 239** • **Raspodjela nacionalnog dohotka 241** • Teorija granične proizvodnosti s mnogo *inputa* • **Nevidljiva ruka za dohotke? 243** •

Sažetak 244 • Pojmovi za ponavljanje 245 • Dodatna literatura i internetske stranice 245 • Pitanja za raspravu 245 •

Trinaesto poglavlje Tržište rada

A. Osnove određivanja nadnica	248
Opća razina nadnica 248 • Potražnja za radom 249 • Razlike u graničnoj proizvodnosti • Međunarodne usporedbe • Ponuda rada 2471 • Odrednice ponude • Empirijski nalazi • Razlike u nadnicama 253 • Razlike u poslovima: kompenzirajuće razlike u nadnicama • Razlike među ljudima: kvaliteta rada • Razlike u ljudima: „rente” jedinstvenih pojedinaca • Segmentirana tržišta i nekonkurentne skupine •	

B. Pitanja i politike na tržištu rada	257
Ekonomija radničkih sindikata 257 • Vlada i kolektivno pregovaranje • Kako sindikati podižu nadnice 258 • Teorijska neodređenost kolektivnog pregovaranja • Učinci na nadnice i zaposlenost 259 • Je li sindikaliziranje podiglo nadnice? • Sindikati i klasična nezaposlenost • Diskriminacija 260 • Ekonomska analiza diskriminacije 261 • Definicija diskriminacije • Diskriminacija isključivanjem • Sklonost diskriminaciji • Statistička diskriminacija • Ekonomska diskriminacija žena 263 • Empirijski dokazi 263 • Smanjivanje diskriminacije na tržištu rada 264 • Nejednaki napredak •	

Sažetak 264 • Pojmovi za ponavljanje 265 • Dodatna literatura i internetske stranice 265 • Pitanja za raspravu 266 •

Četrnaesto poglavlje Zemlja, prirodni resursi i okoliš

A. Ekonomija prirodnih resursa	267
Kategorije prirodnih resursa 268 • Fiksna zemlja i renta 269 • Renta kao povrat na fiksni faktor • Oporezivanje zemlje •	
B. Ekonomija okoliša	271
Eksternalije 271 • Javna nasuprot privatnim dobrima • Neučinkovitost tržišta s eksternalijama 272 • Analiza neučinkovitosti • Procjena štete • Grafička analiza	

zagađenja ● Politike za ispravljanje eksternalija ● Državni programi ● Privatni pristupi ● **Promjena klime: usporiti ili ne usporiti 278** ● Svadanje i zagađivanje ili razumijevanje i računanje

Sažetak 280 ● Pojmovi za ponavljanje 281 ● Dodatna literatura i internetske stranice 281 ● Pitanja za raspravu 281 ●

Petnaesto poglavlje

Kapital, kamate i dobiti 283

A. Osnovni pojmovi kamata i kapitala 283

Što je kapital? ● Cijene i rente od ulaganja ● Kapital nasuprot financijskoj imovini ● Stopa povrata od ulaganja ● **Stope povrata i kamatne stope 284** ● Stopa povrata na kapital ● Financijska imovina i kamatne stope ● **Sadašnja vrijednost imovine 285** ● Sadašnja vrijednost vječne rente ● Opća formula za sadašnju vrijednost ● Kako maksimalizirati sadašnju vrijednost ● **Tajanstveni svijet kamatnih stopa 287** ● Realne nasuprot nominalnim kamatnim stopama ●

B. Teorija kapitala, dobiti i kamata 291

Osnovna teorija kapitala 291 ● Zaobilaznost ● Opadajući prinosi i potražnja za kapitalom ● Određivanje kamata i povrata na kapital ● Grafička analiza povrata na kapital ● **Dobit kao povrat na kapital 295** ● Statistika prijavljene dobiti ● Odrednice dobiti ● Empirijski dokazi o povratu na rad i kapital ●

Sažetak 297 ● Pojmovi za ponavljanje 298 ● Dodatna literatura i internetske stranice 298 ● Pitanja za raspravu 299 ●

ČETVRTI DIO PRIMJENE EKONOMSKIH NAČELA 301

Šesnaesto poglavlje

Državno oporezivanje i rashodi 303

A. Državna kontrola gospodarstva 303

Alati državne politike 304 ● Trendovi u veličini države ● Rast državne kontrole i regulative ● **Funkcije države 306** ● Pобољшanje ekonomske učinkovitosti ● Smanjenje ekonomske nejednakosti ● Stabilizacija gospodarstva pomoću makroekonomske politike ● Provođenje međunarodne gospodarske politike ● **Teorija javnoga izbora 308** ●

B. Državni rashodi 309

Fiskalni federalizam 309 ● Savezni rashodi ● Državni i lokalni rashodi ● **Kulturološki i tehnološki utjecaji 311** ●

C. Gospodarski aspekti oporezivanja 312

Načela oporezivanja 312 ● Načelo korisnosti u odnosu na načelo platne sposobnosti ● Horizontalna i vertikalna pravednost ● Pragmatični kompromisi pri oporezivanju ● **Savezni porezi 314** ● Porez na dohodak pojedinaca ● Socijalni doprinosi ● Porezi na dobit korporacije ● Porezi na potrošnju ● **Državni i lokalni porezi 317** ● Porez na imovinu ● Ostali porezi ● **Učinkovitost i pravednost poreznoga sustava 318** ● Cilj učinkovitoga oporezivanja ● Učinkovitost u odnosu na pravednost ● **Završna riječ 320** ●

Sažetak 320 ● Pojmovi za ponavljanje 321 ● Dodatna literatura i internetske stranice 321 ● Pitanja za raspravu 321 ●

Sedamnaesto poglavlje

Učinkovitost prema jednakosti: veliki kompromis 323

A. Izvori nejednakosti 323

Raspodjela dohotka i bogatstva 324 ● Kako mjeriti nejednakost među dohodovnim razredima ● Raspodjela bogatstva ● Nejednakost među zemljama ● **Siromaštvo u Americi 327** ● Tko su siromašni? ● Trendovi nejednakosti ●

B. Politike za suzbijanje siromaštva 330

Uspon socijalne države ● **Troškovi preraspodjele 331** ● Troškovi preraspodjele na dijagramu ● Koliko istječe iz kante? ● Zbrajanje odljeva ● **Politike za suzbijanje siromaštva: programi i kritike 333** ● Programi dohodovne sigurnosti ● Problemi poticanja siromašnih ● **Bitka oko socijalne reforme 334** ● Dva pogleda na siromaštvo ● Programi dohodovne potpore u Sjedinjenim Američkim Državama danas ● Porezni kredit na zarađeni dohodak ● Reforma američkoga sustava socijalne skrbi iz 1996. ● **Ekonomska politika za 21. stoljeće 336** ●

Sažetak 336 ● Pojmovi za ponavljanje 337 ● Dodatna literatura i internetske stranice 337 ● Pitanja za raspravu 338 ●

Osamnaesto poglavlje

Međunarodna trgovina 339

A. Priroda međunarodne trgovine 339

Međunarodna prema domaćoj trgovini ●

Trendovi u međunarodnoj trgovini ● **Izvori međunarodne trgovine robama i uslugama 240** ● Raznolikost prirodnih resursa ● Razlike u ukusima ● Razlike u troškovima ●

B. Komparativna prednost među narodima 341
 Načelo komparativne prednosti 341 ● Neuobičajena logika ● Ricardova analiza komparativne prednosti ● Ekonomske koristi od trgovine ● Izmještanje kao druga vrsta trgovine ● **Grafička analiza komparativne prednosti 344** ● Amerika bez trgovine ● Otvaranje trgovini ● **Proširenje na više dobara i zemalja 347** ● Više dobara ● Više zemalja ● Trostrana i višestrana trgovina ● **Ograničenja i zaključci 348** ●

C. Protekcionizam 349
 Analiza međunarodne trgovine i carina pomoću ponude i potražnje 350 ● Slobodna trgovina u odnosu na nimalo trgovine ● Trgovinske barijere ● Ekonomski troškovi carina ● **Ekonomija protekcionizma 355** ● Neekonomski ciljevi ● Argumenti za carine koji su zasnovani na pogrešnoj logici ● Potencijalno važeći argumenti za zaštitu ● Druge prepreke trgovini ● **Multilateralni trgovinski pregovori 359** ● Pregovaranje slobodne trgovine ● Ocjenjivanje ●

Sažetak 361 ● **Pojmovi za ponavljanje 362** ● **Dodatna literatura i internetske stranice 362** ● **Pitanja za raspravu 363** ●

PETI DIO

MAKROEKONOMIJA: EKONOMSKI RAST I POSLOVNI CIKLUSI

365

Devetnaesto poglavlje
Pregled makroekonomije 367

A. Ključni pojmovi makroekonomije 368
 Rođenje makroekonomije 368 ● Ciljevi i instrumenti makroekonomije 370 ● Kako mjeriti ekonomski uspjeh ● Instrumenti makroekonomske politike ● **Međunarodne veze 376** ●

B. Agregatna ponuda i potražnja 377
 U makroekonomiji: agregatna ponuda i potražnja 377 ● Definicije agregatne ponude i potražnje ● Krivulje agregatne ponude i potražnje ● **Makroekonomska povijest: 1900.-2008. 380** ● Uloga makroekonomske politike ●

Sažetak 382 ● **Pojmovi za ponavljanje 383** ● **Dodatna literatura i internetske stranice 383** ● **Pitanja za raspravu 384** ●

Dodatak 19
Makroekonomski podaci za Sjedinjene Američke Države 385

Dvadeseto poglavlje
Mjerenje gospodarske aktivnosti 386

Bruto domaći proizvod: mjerilo rezultata gospodarstva 386 ● Dvije mjere nacionalnog proizvoda: Tok roba i tok dohotka ● Društveni računi izvedeni iz računa poduzeća ● Problem „dvostrukog obračunavanja” ● **Potankosti društvenih računa 391** ● Realni BDP u odnosu na nominalni BDP: deflacija BDP-a indeksom cijena ● Potrošnja ● Investicije i tvorba kapitala ● Državne kupovine ● Neto izvoz ● Bruto domaći proizvod, neto domaći proizvod i bruto nacionalni proizvod ● BDP i BNP: pogledajmo brojke ● Od BDP-a do raspoloživog dohotka ● Štednja i investicije ● **Onkraj nacionalnih računa 400** ● **Indeksi cijena i inflacija 402** ● Indeksi cijena ● **Računovodstvena procjena 404** ●

Sažetak 405 ● **Pojmovi za ponavljanje 406** ● **Dodatna literatura i internetske stranice 406** ● **Pitanja za raspravu 406** ●

Dvadeset i prvo poglavlje
Potrošnja i investicije 408

A. Potrošnja i štednja 408
 Obrasci proračunskih izdataka ● **Potrošnja, dohodak i štednja 411** ● Funkcija potrošnje ● Funkcija štednje ● Granična sklonost potrošnji ● Granična sklonost štednji ● Kratki pregled definicija ● **Ponašanje nacionalne potrošnje 416** ● Odrednice potrošnje ● Funkcija nacionalne potrošnje ● Alternativne mjere štednje ●

B. Investicije 458
 Značenje investicija u ekonomiji 420 ● Prihodi ● Troškovi ● Očekivanja ● **Krivulja potražnje za investicijama 421** ● Pomaci u krivulji potražnje za investicijama ● **O teoriji agregatne potražnje 424** ●

Sažetak 424 ● **Pojmovi za ponavljanje 425** ● **Dodatna literatura i internetske stranice 425** ● **Pitanja za raspravu 426** ●

Dvadeset i drugo poglavlje
Poslovni ciklusi i agregatna potražnja 428

A. Što su poslovni ciklusi? 429
 Obilježja poslovnoga ciklusa 429 ● Teorije poslovnih ciklusa 431 ● Financijske krize i poslovni ciklusi ●

B. Agregatna potražnja i poslovni ciklusi 432
 Teorija agregatne potražnje 432 • Opadajuća krivulja agregatne potražnje 433 • Pomaci agregatne potražnje • Poslovni ciklusi i agregatna potražnja • Može li se poslovni ciklus izbjeći? •

C. Model multiplikatora 437
 Određivanje proizvodnje ukupnim izdacima 437 • Podsjetimo se značenja ravnoteže • Mehanizam prilagodbe • Brojčana analiza • **Multiplikator 440** • Usporedba modela multiplikatora s modelom AS-AD •

D. Fiskalna politika u modelu multiplikatora 441
 Kako državna fiskalna politika utječe na proizvodnju 442 • Utjecaj poreza na agregatnu potražnju • Brojčani primjer • **Multiplikatori fiskalne politike 446** • Učinak poreza • Model multiplikatora i poslovni ciklus • Model multiplikatora u (širem) kontekstu •

Sažetak 449 • **Pojmovi za ponavljanje 450** • **Dodatna literatura i internetske stranice 451** • **Pitanja za raspravu 451** •

Dvadeset i treće poglavlje 453
Novac i finansijski sustav

A. Moderni finansijski sustav 454
 Uloga finansijskoga sustava • Funkcije finansijskoga sustava • Tok finansijskih sredstava • **Pregled finansijske imovine 456** • Pregled kamatnih stopa •

B. Poseban slučaj novca 458
 Razvoj novca 458 • Povijest novca • Sastavnice ponude novca • **Potražnja za novcem 461** • Funkcije novca • Troškovi držanja novca • Dva izvora potražnje za novcem •

C. Bankarstvo i ponuda novca 463
 Kako su se iz zlatarnica razvile banke • Bankarstvo djelomičnih rezervi • Konačna ravnoteža sustava • Moderni bankovni sustav •

D. Burza 465
 Rizik i prinos na različitu imovinu • Spekulativni mjehurići i slomovi • Učinkovita tržišta i slučajan hod • **Osobne finansijske strategije 470** •

Sažetak 471 • **Pojmovi za ponavljanje 472** • **Dodatna literatura i internetske stranice 472** • **Pitanja za raspravu 473** •

Dvadeset i četvrto poglavlje 475
Monetarna politika i gospodarstvo

A. Središnje bankarstvo i središnja banka Sjedinjenih Američkih Država - Sustav Federalnih rezervi 475
 Osnovni elementi središnjega bankarstva 476 • Povijest • Struktura • Ciljevi središnjih banaka • Neovisnost središnje banke • **Kako središnja banka određuje kratkoročne kamatne stope 478** • Pregled aktivnosti središnje banke Sjedinjenih Američkih Država • Bilanca središnjih banaka u sustavu središnjega bankarstva Sjedinjenih Američkih Država • Operativni postupci • **Kako Federalne rezerve utječu na rezerve banaka 479** • Operacije na otvorenom tržištu • Politika diskontne stope: potpora operacijama na otvorenom tržištu • Uloga obvezne pričuve • Određivanje stope saveznih fondova •

B. Mehanizam monetarnog prijenosa 484
 Sažetak • Učinak promjena monetarnih politika na proizvodnju • Izazov zamke likvidnosti • Monetarna politika u sustavu AS-AD • Monetarna politika u dugome roku •

C. Monetarna ekonomija u praksi 489
 Monetarizam i kvantitativna teorija novca i cijena 489 • Korijeni monetarizma • Jednadžba razmjene i brzina optjecaja novca • Kvantitativna teorija cijena • Moderni monetarizam • Monetaristička platforma: stalni rast novca • Monetaristički eksperiment • Pad monetarizma • **Monetarna politika u otvorenom gospodarstvu 493** • Međunarodne povezanosti • **Monetarni prijenos u otvorenom gospodarstvu 494** • **Od agregatne potražnje do agregatne ponude 495** •

Sažetak 495 • **Pojmovi za ponavljanje 496** • **Dodatna literatura i internetske stranice 497** • **Pitanja za raspravu 497** •

ŠESTI DIO RAST, RAZVOJ I GLOBALNA EKONOMIJA 499

Dvadeset i peto poglavlje 501
Ekonomski rast
 Dugoročno značenje rasta •

A. Teorije ekonomskog rasta 502
 Četiri kotača rasta 502 • Ljudski resursi • Prirodni resursi • Kapital • Tehnološke promjene i inovacija • **Teorije ekonomskoga rasta 506** • Smithova i Malthusova klasična dinamika • Gospodarski rast s akumulacijom

kapitala: neoklasični model rasta ● Geometrijska analiza neoklasičnoga modela ● Ključna uloga tehnološke promjene ● Tehnološka promjena kao proizvod gospodarstva

B. Obrasci rasta u Sjedinjenim Američkim Državama 512
Činjenice o gospodarskom rastu ● Odnos sedam trendova i teorije gospodarskoga rasta ● Izvori gospodarskoga rasta ● **Noviji trendovi proizvodnosti 516** ● Oporavak proizvodnosti ●

Sažetak 518 ● Pojmovi za ponavljanje 519 ● Dodatna literatura i internetske stranice 519 ● Pitanja za raspravu 520 ●

Dvadeset i šesto poglavlje

Izazov ekonomskog razvoja 521

A. Rast stanovništva i razvoj 521
Malthus i sumorna znanost 521 ● Ograničenja rasta i neomaltuzijanizam ●

B. Ekonomski rast u siromašnim zemljama 524
Značajke zemalja u razvoju 524 ● Ljudski razvoj ● Četiri elementa razvoja 525 ● Ljudski resursi ● Prirodni resursi ● Kapital ● Tehnološka promjena i inovacije ● Od začaranih krugova prema kreposnim krugovima ● **Strategije ekonomskog razvoja 531** ● Hipoteza zaostalosti ● Industrijalizacija naspram poljoprivrede ● Država naspram tržišta ● Rast i orijentacija prema van ● Sažeta prosudba ●

C. Alternativni modeli razvoja 533
Buket „izama” 533 ● Središnja dvojba: tržište ili naredbe ● **Azijski model 534** ● Azijski tigrovi ● Uspon Kine ● **Socijalizam 535** ● Neuspjeli model: centralnoplanska gospodarstva 536 ● Zlokobna proročanstva ● Od udžbenika do taktike: naredbodavno gospodarstvo sovjetskoga tipa ● Od Marxa do tržišta ● Zaključna bilješka koja opominje ●

Sažetak 539 ● Pojmovi za ponavljanje 540 ● Dodatna literatura i internetske stranice 540 ● Pitanja za raspravu 541 ●

Dvadeset i sedmo poglavlje

Devizni tečajevi i međunarodni financijski sustav 543
Trendovi u međunarodnoj trgovini 544 ●

A. Bilanca međunarodnih plaćanja 545
Računi platne bilance 45 ● Dugovanja i potraživanja ●

Detalji platne bilance ●

B. Određivanje deviznih tečajeva 548
Devizni tečajevi 548 ● Devizno tržište 549 ● Učinci promjena u trgovini ● Devizni tečajevi i platna bilanca ● Paritet kupovne moći i devizni tečajevi ●

C. Međunarodni monetarni sustav 553
Fiksni devizni tečajevi: klasični zlatni standard 554 ● Humeov mehanizam prilagodbe ● Prilagodba Humea na modernu makroekonomiju ● **Međunarodne monetarne institucije nakon Drugoga svjetskog rata 557** ● Međunarodni monetarni fond ● Svjetska banka ● Bretonvudski sustav ● Intervencija ● **Fluktuirajući devizni tečajevi 559** ● **Hibridni sustav današnjice 560** ● Zaključne misli ●

Sažetak 560 ● Pojmovi za ponavljanje 561 ● Dodatna literatura i internetske stranice 562 ● Pitanja za raspravu 562 ●

Dvadeset i osmo poglavlje

Makroekonomija otvorenoga gospodarstva 564

A. Međunarodna razmjena i ekonomska aktivnost 564
Neto izvoz i proizvodnja u otvorenom gospodarstvu ● Odrednice trgovine i neto izvoza ● **Kratkoročni utjecaj trgovine na BDP 566** ● Granična sklonost uvozu i pravac potrošnje ● Multiplikator otvorenoga gospodarstva ● **Trgovina i financije za Sjedinjene Američke Države u uvjetima fluktuirajućih deviznih tečajeva 569** ● **Transmisijski mehanizam monetarne politike u otvorenom gospodarstvu 571** ●

B. Međuovisnost u globalnom gospodarstvu 574
Ekonomski rast u otvorenom gospodarstvu 574 ● **Štednja i investicije u otvorenom gospodarstvu 574 ●** **Određivanje štednje i investicija pri punoj zaposlenosti ●** **Poticanje rasta u otvorenom gospodarstvu 578 ●**

C. Međunarodna ekonomska pitanja 580
Konkurentnost i proizvodnost 580 ● „Deindustrijalizacija Amerike” ● Trendovi u proizvodnosti ● **Europska monetarna unija 581** ● Prema zajedničkoj valuti: euro ● Troškovi i koristi monetarne unije ● **Konačna procjena 583 ●**

Sažetak 583 ● Pojmovi za ponavljanje 585 ● Dodatna literatura i internetske stranice 585 ● Pitanja za raspravu 585 ●

SEDMI DIO NEZAPOSLENOST, INFLACIJA I EKONOMSKA POLITIKA 587

Dvadeset i deveto poglavlje

Nezaposlenost i osnove agregatne ponude 589

A. Osnove agregatne ponude 589

Određnice agregatne ponude 590 ● Potencijalna proizvodnja ● Troškovi inputa ● Agregatna ponuda u kratkom i dugom roku 593 ● Nefleksibilne nadnice i cijene te uzlazno rastuća krivulja AS ●

B. Nezaposlenost 594

Mjerenje nezaposlenosti 595 ● Utjecaj nezaposlenosti 595 ● Ekonomski utjecaj ● Društveni utjecaj ● Okunov zakon 597 ● Ekonomsko objašnjenje nezaposlenosti 597 ● Ravnotežna nezaposlenost ● Neravnotežna nezaposlenost ● Mikroekonomski izvori nefleksibilnosti nadnica ● Pitanja tržišta rada 601 ● Tko su nezaposleni? ● Trajanje nezaposlenosti ● Izvori nezaposlenosti ● Nezaposlenost prema dobi ●

Sažetak 606 ● Pojmovi za ponavljanje 607 ● Dodatna literatura i internetske stranice 607 ● Pitanja za raspravu 607 ●

Trideseto poglavlje

Inflacija 609

A. Definicija i učinci inflacije 609

Što je inflacija? 609 ● Povijest inflacije ● Tri vrste inflacije ● Predviđena u odnosu na nepredviđenu inflaciju ● Ekonomski učinci inflacije 614 ● Učinci na preraspodjelu dohotka i bogatstva ● Učinci na ekonomsku učinkovitost ● Makroekonomski učinci ● Koja je optimalna stopa inflacije? ●

B. Moderna teorija inflacije 616

Cijene u okviru AS-AD 617 ● Očekivana inflacija ● Inflacija potražnje ● Inflacija troškova i „stagflacija” ● Očekivanja i inflacija ● Razine cijena u odnosu na inflaciju ● Phillipsova krivulja 620 ● Kratkoročna Phillipsova krivulja ● Stopa nezaposlenosti koja ne ubrzava inflaciju ● Od kratkoga roka prema dugome roku ● Okomita dugoročna Phillipsova krivulja ● Kvantitativne procjene ● Dvojbe u vezi NAIRU ● Pregled ●

C. Nedoumice antiinflacijske politike 624

Koliko je dug dugi rok? ● Koliko košta smanjenje

inflacije? ● Vjerodostojnost i inflacija ● Politike za snižavanje nezaposlenosti ●

Sažetak 627 ● Pojmovi za ponavljanje 628 ● Dodatna literatura i internetske stranice 628 ● Pitanja za raspravu 629 ●

Trideset i prvo poglavlje

Granice makroekonomije 630

A. Gospodarske posljedice državnog duga 630

Fiskalna povijest 631 ● Državna proračunska politika 632 ● Stvarni, strukturni i ciklički proračuni ● Ekonomija duga i manjka 633 ● Kratkoročni utjecaj proračunskih deficita 633 ● Kratki rok nasuprot dugome roku ● Fiskalna politika i model multiplikatora ● Državni dug i gospodarski rast 634 ● Povijesni trendovi ● Vanjski nasuprot unutarnjem dugu ● Gubici učinkovitosti zbog oporezivanja ● Premještanje kapitala ● Dug i rast ●

B. Napreci u modernoj makroekonomiji 638

Klasična makroekonomija i Sayov zakon 639 ● Sayov zakon tržišta ● Moderna klasična makroekonomija 639 ● Racionalna očekivanja ● Realni poslovni ciklusi ● Rikardijanski pogled na fiskalnu politiku ● Nadnice efikasnosti ● Ekonomija ponude ● Implikacije na ekonomsku politiku 642 ● Neučinkovitost politike ● Poželjnost fiksnih pravila ● Nova sinteza? ●

C. Stabiliziranje gospodarstva 643

Međudjelovanje monetarne i fiskalne politike 643 ● Upravljanje potražnjom ● Fiskalno-monetarna kombinacija ● Pravila u odnosu na diskreciju 646 ● Proračunska ograničenja za zakonodavce? ● Monetarna pravila za Fed? ●

D. Gospodarski rast i ljudsko blagostanje 648

● Duh poduzetništva 649 ● Poticanje tehnološkoga napretka ●

Sažetak 650 ● Pojmovi za ponavljanje 652 ● Dodatna literatura i internetske stranice 652 ● Pitanja za raspravu 652 ●

Pregled pojmova 654

Kazalo 677